

Izhaja enkrat na mesec.

CENA: za vse leto 25 Din.

za pol leta 12-50 Din.

Posamezna številka 2 Din.

Rokopisli se ne vračajo.

Uredništvo in upravništvo:

Ljubljana, Komenskega ul. 12.

# JUGOSLOVANSKI OBRTNIK

Izhaja enkrat na mesec.

Cene inseratom:

Pri enkratni objavi

 $\frac{1}{2}$  str. 240 D,  $\frac{1}{2}$  str. 120 D, $\frac{1}{4}$  str. 60 D,  $\frac{1}{6}$  str. 40 D, $\frac{1}{12}$  str. 20 D.

## GLASILO „JUGOSL. TRGOVSKE-OBRTNE ZVEZE“ V LJUBLJANI.

Verus:

### O borzi in še marsikaj.

Pred par leti, to je kmalu po našem ujedinjenju, nastalo je med našim narodom veliko zelo važnih vprašanj, ki so postala prava preizkušnja za vse stanovce, da za cel narod. Za nacionalnim osvobođenjem prihaja polagoma gospodarsko osvobođenje. ki zahteva na eni strani preizkušnih, trdnih ljudi, na drugi strani pa nas stavlja pred nove naloge, katerim moramo biti kos, ako hočemo, da bomo kdaj res narod-gospodar svoje zemlje.

Priznati si moramo, da nismo bili vedno kos vsemu, kar so rodile nove prilike. Veliko je temu kriva naša bivša državna pripadnost, ki je mačehovsko prikrojala svoje prilike sebi v korist, še večja pa je krivda nas samih, ker smo bili za vsa večja vprašanja preveč brezbržni in se premalo in z premajhno vestnostjo posvečali gospodarskim vprašanjem.

Prvotna povojna psihoza in navdušenje ustvarjalo je tudi na gospodarskem polju velike in v veliki večini nesrečne skoke. Ustanavljale so se družbe, banke, industrije, podjetja in razne druge ustanove, ne meneč se za dejanske potrebe države, prebivalstva in ne glede na strokovno usposobljenost ustanoviteljev. Preobilica denarja je ustvarjala naravnost orgije, in vse je računalo na ogromno pridobitno možnost. Ta račun pa je bil prenašel, nesmotren in danes v časih težke gospodarske krize vidimo, da je rodila naša neizkušnost mnogo podjetij, industrij in drugih zavodov, ki stoje prepuščeni samim sebi. Nastopila je doba iztreženja ter zapustila globoko brazdo v vsem narodnem gospodarstvu. Treba bo resnih, usposobljenih in preizkušnih ranocelnikov, ki bodo morali zastaviti vse svoje sile povsod tam — to je začeti pri vladi v Beogradu — in končavši pri slednjem gospodarskem telesu, da se ohrani, kar je zdravega, res potrebnega in nujnega. Vse drugo je obsojeno brezpogojno na pogin.

Gospodarsko življenje se presnavlja in polagoma se vračamo zopet nazaj k reelnemu, solidnemu in poštenemu delovanju, bližamo se vidoma zopet onemu času, ko bo trgovec in obrtnik prišel do svoje veljave vsled produktivne sile, ki jo predstavlja. Ta čas, ko se bo delo zopet spoštovalo, pa bo tirjal od vsakega posameznika veliko dela, smotrenega in pridnega dela ter veliko — varčevanja.

Denar, ki je tekel v rekah, je izginil, boriti se bo treba zopet za krajcarje, ali po naše za — pare! Skrb za te pare pa onemogočava vsa nezrelost in gospodarske skoke, vodi pa v novo in strogo preiščeno življenje.

Vendar se ne smemo vsled tega udajati brezbržnemu čakanju na boljše čase, kajti slovenska trgovina, obrt in industrija, ako hoče doživeti čas narodnogospodarske osamosvojitve, stoji danes bolj kot kdaj prej pred novimi nalogami. Danes ni več dunajskih rok, ki bi kazali in dajali smernice našemu gospodarskemu življenju ali stavili meje razvoja. Nasprotno, danes prepuščeni smo samim sebi, da ustvarjamo, se širimo, večamo in osamosvojamo in ni nam stavljenih ovir, ki bi bile nepremostljive. To pa le tedaj, če se bomo znali dobro organizirati v eno gospodarsko enoto, ki daje pravec

razvoju in ki bo kos nalogam, ki so in ki bodo še v večji meri stavljeni v bodočnosti za nas.

Gospodarstvo ne prenese nikakoršnega diktata, nasilja ali samovolje. Ono se usmerja po svoji potrebi in razvija istotako. Zato bi bilo nesrečno in zgrešeno, ustvarjati pri nas to, kar ustvarjajo n. pr. naši sosede, ako bi delali samo za to, da se i mi sami potrkamo na prsa, da imamo tudi mi to. Ta deviza je bila po vojni lahko mogoča, danes pa je neveljavna. Le resnična potreba, izrasla iz nas samih in iz naših teženj, ki morajo biti pa dobro preiščene in pretehtane, lahko vede do uspeha. Druga stran pa je finančna stran! Mi smo ubogi! Poglejte le zadnji izkaz regularnih denarnih zavodov slovenskih, pa vidite, da ima vsa Slovenija skupaj borih 400 milijonov dinarjev prihranka. In naj bo morda ta denar dovoljno visok za financiranje vse Slovenije, njene industrije, obrti in trgovine, njenega kmeta, občin itd.

Treba bo zato privabiti v državo tuji kapital, tuja sredstva in s tem se stvari zopet ono žalostno poglavje, ki je rakana ubogega naroda, ki ni v položaju izkoriščati svojih lastnih dobrin brez tuje pomoči. Denar je drag, še dražji pa je tuj denar, katerega moraš drago plačevati, oz. obrestovati, pri tem pa te gospodarsko osužnjuje.

Tretja stran pa leži v nas samih. Tudi mi se moramo predrugačiti, preroditi in to z resnim in smotrenim zanimanjem za dnevna gospodarska, trgovska in obrtna vprašanja. Posvečati moramo največjo pažnjo naši izobrazbi, ki tiči ravno v tem, da gremo s časom naprej, ga kritično premo-trimo in z vso vnemo sodelujemo na gospodarski preureditvi našega gospodarstva. Kdor bo čakal, da stori to kdo drugi zanj, ta bo zaostal — in propadel. Danes, ko gre boj za naše gospodarsko življenje, gospodarsko samostojnost, potrebuje ta doba celih ljudi, ki so v položaju, da razumejo to dobo, pomagajo pri tem ustvarjanju in se prilagodujejo novo nastalim položajem, ki gredo za tem, povišati našo gospodarsko moč in jo usposobiti za razširjenje, povečanje svoje gospodarske sile! Marsikdo bo vprašal kako?! Delovno polje je veliko, ampak poiskati ga je treba in naučiti se moramo najpreje, iskati tako polje.

Slovenska obrt je na lepi stopnji razvoja, istotako slovenska trgovina. To pa zdaleka še ne zadošča, temveč je treba ta razvoj še povečati in poiskati prilike in novega delovnega polja. Ni več daleč čas, ko bo slovenski delavec, uradnik, trgovski nastavljenec, jurist, zdravnik itd. in roko-delec zopet moral iskati kruha. Kdo se ne spominja predvojne parole: »V Ameriko!« Tja so vandrili tisoči naših mož, pustili svoje moči in zdravje ter iskali — sreče. Čim dlje si bil, tem dlje so ti kazali — srečo! Le redki so se vračali — še redkejši srečni — domov!

Vpraševalo se je, ali nebi vsi ti tisoči naši te sreče in dela tudi doma. Da, našli bi jo prav gotovo, ako bi posvetili svojemu delu toliko truda in pažnje, kakor so jo v Ameriki pač morali posvetiti, ako so hoteli živeti. Delo je bilo treba podvojiti, brez sramu — in prihaja zopet čas, ko bo treba delo zopet podvojiti! In to ne samo ročno, temveč tudi miselno delo, to je delo z izobrazbo!

Nastopila bo doba nadprodukcije slovenskega duševnega delavstva in za tem tudi ročnega. Zaprta je danes pot v Ameriko, odprta pa nam je pot v državi, kjer bomo z vso pravico zahtevali kruha in ga tudi dobili, ako bomo kaj znali. Naš rokodelec, dobro izučeni profesionalist in naš duševni delavec bo v doglednem času primoran s trebulom za kruhom! In romale bodo stotine na jug, oni ki bodo za življensko borbo usposobljeni, oni ki bodo razumeli tok časa in obrnili vso pozornost svojemu strokovnemu delu — ustvarili si bodo povsod lahko dobre pozicije in se sčasoma tudi gospodarsko osamosvojili. Sposobnim bo odprt svet in lahko bodo nadomestili tujce, ki so danes še v dobrih službah pri nas. In tako bo polagoma začela cveteti tudi v južnih naših pokrajinah obrt, ki je danes le še prav borno razvita. Cvetoča obrt so vrata cvetoči trgovini, ista pa prag k narodnogospodarskemu osamosvojenju.

Domača industrija, trgovina in obrt pa stoji tudi pred novimi nalogami, preko katerih ne more in ne sme, ako hoče vzdržati v gospodarskem boju svoje pozicije in iste še povečati. Slediti mora novim potom, polagoma ali sigurno mora zastaviti svoje korake v nove smeri, ki se ji odpirajo. Obrtni mora in posvečati vso pozornost vsem gospodarskim prilikam, ustanovam in institucijam, zlasti pa onim, ki so postavljene, da vodijo in so gonilne sile naše obrti, trgovine in industrije. Ni dovolj, če samo zasleduješ to gibanje, kot trgovec, obrtnik in industrijalec se ga moraš tudi udeleževati; ni dovolj, če si naročnik tega ali onega gospodarskega lista, kot tak ga moraš tudi čitati, razmišljati in usmerjati svoje delo po njem.

Organizacija našega narodnega gospodarstva je nujna potreba. Ta organizacija pa še ni izvršena, kakor se tako pomotno misli, če je trgovec, obrtnik ali industrijalec član zbornice za trgovino in industrijo. Ne. To je samo interesno zastopstvo teh stanov kot skupine enako interesiranih ljudi, ki ima pravico, staviti svoje želje, prošnje ali zahteve na državne oblasti; ki zastopa na zunaj celokupne naše pridobitne sloje, sodeluje pri sestavi zakonov, posreduje ali daje navodila v tem in onem slučaju. To pa je danes tudi že vse, kar predstavlja ta zbornica, ker se vsled nerazumevanja na merodajnih mestih in mogoče tudi vsled nezanimanja članstva za to institucijo — ne vpoštevata tako, kakor bi se jo sicer moralo. Tudi o tej zadevi bo treba resno razmišljati in iskati novih potov, ki naj poživijo ta važni živec našega gospodarskega telesa, da bo res vreden in vpoštevanejši član naše gospodarske enote. Članstvo v trgovskem gremiju ali v zbornici za trgovino, obrt in industrijo torej še ni dokaz za našo gospodarsko samostojnost.

Treba je torej koraka naprej! Usmeriti moramo vse svoje sile v ono smer, ki nam bo zagotovila tudi v svetovni trgovini in priznala vsaj ono mesto, ki nam po narodi gre. Prevzeti moramo v svoje roke one predmete in potrebščine, katere imamo doma v večji meri kot jih potrebujemo ter jih nesti na svetovni trg in sicer onemu, ki jih potrebuje, na drugi strani pa nabaviti to, česar nam primanjkuje tam, kjer to raste ali kjer to izdelujejo. Iskati moramo torej direktnih kupcev in prodajalcev, in to prvič, da smo konkurenčni doma in drugič, da dosežemo za vse naše proizvode tisto ceno, ka tero plača za blago oni, ki ga potrebuje in ne oni, ki ga posreduje. Izločiti moramo torej vmesno mešetarenje, ki škoduje obema, prodajalcu in kupcu, trgovini sploh in še posebej celokupnemu narodnemu gospodarstvu!

Kdo pa naj vrši vendar to dela, se bo marsikdo vprašal. Za to je treba zopet posebne organizacije ali institucije, ki naj vrši to posredovanje med producentom in konsumentom, to je med onim, ki blago pridelava in med trgovcem, ki ga išče in tako dejansko samo posreduje med producentom, to je med onim, ki ga rabi.

Zato pa so ustanovili pred par leti v Ljubljani možje, ki so gledali tudi malo v bodoče naloge slovenske trgovine, obrti in industrije Borzo, ki naj bi postala po želji ustanoviteljev središče in ognjišče vsega našega narodnega gospo-

darstva in katere delovanje naj bi bilo barometer naše gospodarske vrednosti, sile in sposobnosti. Ustanovitelji-orači gotovo niso računali, da je naš trgovec, obrtnik in industrijalec še vse preveč v svojih starih navadah ali železni srajci. Uspehov ni bilo mogoče prinesiti na krožniku, ker so uspeli samo plod trgovčevega sodelovanja. Ako ta sam nima interesa na stvari, tudi uspehov ne more biti. Naš trgovec, obrtnik ali industrijalec pa nima interesa na Borzi in njenem poslovanju zato, ker mu je tako zavod sploh nepoznan, ne ve čemu je in kaj naj služi. Bodimo si odkriti in priznajmo si to! Samopriznanje pa je prvi korak k izboljšanju!

Borza! O Borzi in borznem poslovanju vemo danes bore malo, kar pa vemo, nas navdaja vse preje s strahom, kakor z navdušenjem, ker smo le tolikokrat slišali, da je nekdo tam v Budimpešti ali nekdo na Dunaju izgubil vse premoženje. Borzijancev med slovenskim ljudstvom ni, zato so bile bajke o borzi tem verjetnejše. Hočemo se danes pobaviti malo z Borzo, dasiravno se o pomenu Borze ne da razpraviti z par vrsticami. Ker pa smo dobili tudi mi Borzo za blago in vrednote v Ljubljani, treba je spoznavati to institucijo, ako hočemo, da jo kot koristno obdržimo in se je kot taki tudi v svojih potrebah poslužujemo.

Blagovna borza je v svojem smislu besede ustanova trgovcev, kjer se zbirajo vse blagovne ponudbe in povpraševanja. Naravno je, da se trguje na Borzi samo v velikem, to je najmanj en vagon. Ponudbe in povpraševanja pa, ki tvorijo predmet kupčije, določajo tudi ceno blaga. Čim večja je ponudba blaga, tem ugodnejša je cena; nasprotno pa, ako je povpraševanje za blagom večje kot ponudba, tedaj je blago dražje. Tako je pri dobrem razvoju Borza pravzaprav najmerodajnejši regulator cen, ki se ravna vedno le po gospodarsko razvojnih pravilih.

Praktično pa pomeni Borza v Ljubljani za vse naše narodno gospodarstvo velik korak naprej. Slovenija na primer ima lep vir dohodkov v svoji lesni trgovini. Ta trgovina pa je danes, razven nekaj veleindustrij, neorganizirana. Kako naj išče mali ali srednji lesni trgovec kupca. Tega sicer ni težko najti, ako hoče prodati blago za male denarje. Zato mora biti interes prodajalca, da poišče kupca, ki blago tudi res rabi, ga išče in plača zanj ono dnevno ceno, ki za blago velja.

V takem slučaju mu preostane edina pot, da se obrne na Borzo, ki mu posreduje prodajo blaga po svojih borznih, za to posebno pooblaščenih senzalah ali mešetarijih. Na Borzo se obračajo za les vsi oni, ki ga rabijo in stavljajo svoje ponudbe in povpraševanja. Ponajveč teh vprašanj prihaja sedaj iz Banata in inozemstva. Kupec in prodajalec prihranila si ogromne stroške pisarjenja, vožnje in iskanja po kupcu in narobe po prodajalcu. Borzni senzala pa, ki ima v rokah ponudbe in povpraševanja, je poklican, da kot uradna oseba izvrši trgovski zaključek in ga pošlje tako kupcu kakor prodajalcu po en izvod. Tako je izvršena kupčija, ki ima polno moč in se mora potem seveda izvršiti, kakor je to medsebojno dogovorjeno točno in pošteno.

Dalje ima Slovenija dosti drugega blaga, ki ga je v položaju prodati. Med deželnimi pridelki omenjam zlasti fižol, krompir, seno, hmelj itd.

(Konec prih.)

## Izpitni na Tehniških srednjih in obrtnih šolah.

Iz obrtno-tehniških krogov smo prejeli in objavljamo vlogo, katero je organizacija strojnih in stavbnih tehnikov, v kateri so včlanjeni absolventi višje strojne in višje stavbne šole na Tehn. srednji šoli v Ljubljani in na enako vrednih šolah. Vloga ali pritožba se glasi:

Ministrstvu trgovine in industrije, Beograd.

Oblastveno priznana organizacija strojnih in gradbenih tehnikov v Ljubljani, v kateri so včlanjeni absolventi višje strojne in višje stavbne šole na tehnični srednji šoli v Ljub-

ljani in enakovrednih šolah, je poslala vpričo v naslednjem navedenih razlogov Ministrstvu trgovine in industrije v Beogradu u sledeči utemeljeno vlogo.

Po štatutih srednje tehnične šole imajo pravo za vstop v višjo strojno ali višjo stavbno šolo na Tehnični srednji šoli s sledečo predizobrazbo:

1. V 1. letnik višje strojne ali višje stavbne šole se sprejemajo oni dijaki, ki so z zadostnim uspehom dovršili nižji tečajni izpit na nižji srednji šoli ali meščanski šoli.

2. V 2. letnik višje strojne ali višje stavbne šole ima pravo vstopa oni dijak, ki je dovršil z dobrim uspehom peti razred višje realke, mora pa še poleg tega položiti izpit za strokovne predmete.

3. Vstop v 3. letnik ima izjemoma pravo oni dijak, ki je dovršil 6. ali 7. razred višje realke, to pa le na podlagi posebne strokovne izpita.

Tu lahko navedemo slučaj gospoda Pusta, ki je dovršil realko z maturo in je svoječasnno bil sprejet v 3. letnik višje stavbne šole z prej položenim strogim izpitom iz strokovnih predmetov 1. in 2. letnika.

4. Za 4. letnik in polaganje mature pa glasom štatutov tehnične srednje šole ni dovoljen nikak sprejem iz kakih drugih srednjih šol.

Dogodil se je prizor, da je bil pripuščen k polaganju izpita čez 4. letnik višje stavbne šole na tehnični srednji šoli v Ljubljani absolvent stavbne rokodelske šole J. K., činovnik III. kategorije gradbenega oddeljenja direkcije državnih železnic v Zagrebu. Ker preje imenovani glasom štatutov tehnične srednje šole nima nobenega prava za vstop v 1. letnik višje stavbne šole, še manj pa za polaganje izpita čez 4. letnik, zato proti tej kršitvi štatutov tehnične srednje šole kar najodločneje protestiramo.

Iz gotovih virov smo doznali, da je g. J. K. že položil čez 4. letnik višje stavbne šole izpite, ne da bi celokupni profesorski zbor končno veljavno odločal o pripustitvi k izpitu in obsegu istega. Po informacijah ob priliki ustmenega protesta pri ravnateljstvu tehnične srednje šole je bil g. K. pripuščen k izpitu haje na podlagi odloka ministrstva za trgovino in industrijo. Z ozirom na tozadevni odlok ministrstva je ravnateljstvo tehnične srednje šole v Ljubljani »dovolilo« g. K. polaganje izpita. Večina profesorskega zbora tehnične srednje šole je protestiralo, da se na ta **nepostaven način, ki je v protislovju s štatuti tehnične srednje šole**, pripuščajo ne-kvalificirani kandidati k polaganju izpita v najvišjem letniku.

Na podlagi dovoljenega izpita g. K. se je prijavil k izpitu čez 4. letnik višje stavbne šole takoj drugi kandidat gospod Ivan Ž. .... s predizobrazbo slično K. .... Prošnja g. Ž. .... je bila od ravnateljstva tehnične srednje šole poslana s priporočilom v odobritev na naslovljeno ministrstvo.

Naši, t. j. stanovski interesi absolventov višje strojne šole in višje stavbne šole na tehnični srednji šoli so s tem ogroženi, vsled tega apeliramo na ministrstvo trgovine in industrije, da se že položeni izpit g. K. razveljavi, prošnji g. Ž. .... pod nikakimi pogoji ne ugoditi ter zabrani tudi v bodoče kršenje že obstoječih štatutov tehnične srednje šole v Ljubljani.

Prosimo visoki naslov, da nam blagovoli dostaviti rešitev naše popolnoma utemeljene in upravičene vloge ter v slučaju, da je ista za nas nepovoljna, prepis odloka, s katerim je bil g. K. prepuščen k izpitu. V ta namen prilagamo kolek v iznosu Din 20.—

Mi se čudimo, da se pri nas že tudi začenja razširjati tista površnost in nerednost, ki je začetek propadanja našega šolstva in kulture. Treba bo, da Trgovsko obrtna zbornica o tem enkrat resno razmišlja, kako zasigurati redni obstoj in pouk na naši obrtni matici, na Tehnični srednji šoli!

Obrtniki pozor!

## Slovenska obrtna šola v Ljubljani v propadanju.

(Glej tudi pritožbo tehnikov glede polaganja izpitov na obrtni šoli. Pripomba uredništva.)

Obrtnik iz dežele nam piše: Imam dva sina na obrtni šoli v Ljubljani. Eden hodi v nižjo obrtno, drugi v višjo obrtno ali srednjo tehniško šolo. Starejši sin mi pripoveduje naravnost neverjetne reči, ki se godijo letos na tej šoli, ki bi morala biti zgled in ponos vsem drugim šolam. Sin mi je tožil, da so začeli šolsko leto precej v redu. Vendar čez par mesecev jih je že zapustil profesor inženjer, ki je dal slovo šoli in šel drugam v službo, kjer ima boljše plačo. Za njim je prišel čisto mlad gospod, ki še ni nikoli učil in je v sredi semestra prevzel pouk. Komaj se je pouka malo privadil, pa so nam zopet štrene zmešali, kajti po novem letu so nam skrajšali pouk. 1. marca so nam zopet skrčili pouk. Od začetka leta je bilo vse polno suplentov in asistentov inženjerjev in arhitektov, tako da človek ni vedel, katerega bi se držal, vsak je imel svojo metodo in svoje manire. Kar med letom so enega suplenta-arhitekta odpustili, pa je bilo zopet vse dobro. Ure so nam vse zmešali. Enkrat se učimo kakega predmeta po dve uri, drugič zopet po tri ure na teden. Iz predmetov so kar po novem letu črtali srbohrvaščino popolnoma in slovensko zgodovino in francoščino deloma. Kje pa je potem sporazum, če za bratski srbohrvaški jezik ni denarja, da bi se učili za »sporazum«. Mesto za učitelja za srbohrvaščino že poldrugo leto ni zasedeno. Radič slabo skrbi za obrtni naraščaj. V nižjih oddelkih se je povsod kar med letom izpustil pouk v državljanskem nauku, dalje v zdravoslovju in knjigovodstvu. V začetku leta je bilo polno novih učiteljev in profesorjev, zakaj so pa kar nekam izginili. Zakaj se ne poučujejo vsi predmeti kot so se preje vsa leta pod ravnateljem Šubicem poučevali? Kdo dela take nerednosti na tej šoli? Mi davkoplačevalci-obrtniki v Sloveniji vendar plačamo toliko davkov, da bi si lahko sami vzdrževali eno lepo urejeno obrtno šolo. Čudno, da se v začetku šolskega leta nastavi toliko učnih moči, med letom pa se jih odpušča kar čez noč.

Šolska uprava mora vendar vedeti, kaj in kako je ravnati, drugače bo pri učencih, profesorjih in obrtnikih ves kredit in ugled izgubila. Prejšnja leta so rekli zmeraj, da ni inženjerjev, zdaj je inženjerjev dosti, pa jih med letom odpuščajo. Kao bo pa še šel na tako šolo, kjer nima sigurnosti, da bo mogel eno samo leto v miru brez skrbi poučevati, da ne bo sredi zime brez kruha na cesti. Kateri inženir bo pa potem še prišel z zaupanjem na šolo? Vsak se je bo izogibal in šola bo propadala čimdalje bolj!

Tudi ni treba nastavljeni tehnikov kandidatov asistentov brez izpitov, ki se sami še učijo in se morajo pedagoško, metodično poučevati, če še sami nimajo izkušenj. Pravijo, da so bili tudi ti asistenti nastavljeni na stroške drugih teoretičnih predmetov, ki se itak vse premalo učijo na obrtni šoli. To bi ne smelo biti. Takega nereda in zmešnjave pri rednem menjavanju urnika in profesorjev še ni bilo po prevratu kot je letos. To bo šola in dijake in tudi profesorje čisto demoraliziralo. Ali smo tudi mi že res začeli posnemati balkansko moralno nereda in površnosti?

Pravijo, da je letos en dijak pri ponavljalnem izpitu padel, pa je šel vseeno naprej v višji letnik in eden je bil kljub temu, da je pri ponavljalnem izpitu padel, ker je sam baje rekel, da ne zna, a je vseeno k maturi pripuščen, ker ima zveze z Beogradom. Taka praksa diši čisto po tisti gimnaziji v Beogradu, ki se ji menda pravi »Hajdukovič«; in celo v naših slovenskih listih inserira in nabira kandidate za maturo. Kaj pa dela naša obrtna šolska uprava? Ali kar mirno gleda, ko se šola tako »balkanizira« in demontira! Kdo je tu kriv? Slovenski obrtnik hoče tu imeti točnega in jasnega pojasnila!

## Novice za obrtnike.

Iz Trziča nam pišejo, da je umrla članica ondotne obrtne zveze g. Frida Ahačič, vd. Niko Ahačič, fužinar v Trziču. Velika množica, katera jo je spremljala na njeni zadnji poti je pokazala, da je bila rajnica priljubljena in spoštovana pri vseh krogih. N. p. v m.

**Žalostni pojavi v Trziču.** Kakor pač povsod, posebno pa po mestih, so tudi pri nas rokodelci in trgovci nevoščljivi dela in zaslužka svojemu tovarišu. Za slučaj, da ima kak obrtnik za nekoliko časa nekoliko več dela kakor pa njegov tovariš, ga taisti gleda postrani ali pa se mu celo izogne, ko bi gamorjal srečati na cesti. Niso vsi taki, je veliko častnih izjem, a žalostni pojav je, da se sploh dobi obrtnik oziroma trgovec, ki na tako nečeden način kaže svojo nevoščljivost. Nič manj ne vpliva na konsumenta, ko opazi, da ga trgovec izpred svoje trgovine osorno izpod čela gleda, ako tu pa tam zaide v kako drugo trgovino in ne samo k njemu. Odjemalci gredo pač tja, kjer se jim zdi, da so najboljše postreženi.

Zadnji čas bi bil, da te stare razvade zginejo ter se rokodelci oziroma trgovci ene in isti stroke le podpirajo v slučaju potrebe in ne sovražijo radi konkurence. V današnjem težkem času se mora pač vsak truditi za obstanek, seveda v dostojnih, kulturnega človeka vrednih mejah. Mnogo bolj kod medsebojna veza bi posameznim koristilo, da se nekoliko omejijo pri popivanju na veselicah ter si za tisti denar kupijo rajši strokovno knjigo ter se od časa do časa izpopolnjujejo v svoji stroki kakor pač časovne razmere zahtevajo.

Tovariši obrtniki! Ako pa je že naša narava toliko slabotna, da smo dobrega več ali manj nevoščljivi svojemu bližnjemu, bodimo vsaj toliko dosledni, da ne bomo nevoščljivi dela in trpljenja za vsakdanji kruh svojemu strokovnemu tovarišu.

Veliko bolj kot medsebojno sovražstvo bi obrtništvu koristilo, da se sistematično od obrtnikov samih zasleduje šušmarstvo in brezpogojno vsak slučaj naznani pristojni oblasti. Fant, komaj prost, dobi na eni ali drugi način nekaj vzorcev in nekaj orodja ter začne delati brez obrtnega lista ter seveda tudi brez davkov in drugih javnih dajatev. Da tak začetnik dela in prodaja po nižjih cenah, je iz zgoraj navedenega lahko umljivo, dogodijo pa se slučajni, da gre s ceno tako daleč navzdol, da ne krije niti stroškov za samo blago. Ker odjemalci v današnjih časih gledajo predvsem na cene, imajo taki šušmarji dovolj dela, pravi obrtniki-mojstri pa vsled tega velikokrat trpijo na pomanjkanju dela. Značilno za naše razmere pa je, da davčna oblast vzlic temu predpisuje visoke davke na podlagi dobre konjunktore v l. 1920 in 1922 in se popolnoma nič ne zmeni za pojasnila posameznih obrtnikov, da v letu 1924 in 1925 niso niti polovico delovnega časa v letu izvrševali svojo obrt, kjer jim je primanjkovalo dela.

Dragi obrtniki, tukaj je dovolj dela za izboljšanje naših težavnih razmer in le kadar bomo složno nastopili proti šušmarjem s pomočjo zadrug in oblastev, bode vprašanje našega dela v delavnicah za silo rešeno. Zadnji čas je, da se zganejo tudi oblasti, ki drugače kaj rade zasledujejo vse, kar ni v skladu z zakoni.

**Določitev termina VI. ljubljanskega vzorčnega velesejma v Ljubljani.** Na seji Velesejske uprave dne 15. januarja se je sklenilo, da se vrši VI. Mednarodni vzorčni velesejm od 26. junija do 5. julija t. l. Na istem prostoru se bo vršila od 1. do 15. septembra t. l. velika pokrajinska razstava vina, cvetja, sadja, goveje živine in konj, higijene in umetnosti. Letošnji velesejm se bo vršil že v juniju največ vsled tega, ker je Uprava Zagrebškega sejma sklenila prirediti letos svoj velesejm v mesecu avgustu in ne kod dosedaj običajno spomladi.

**Za propagando naših prirodnih lepote.** V pretečenem letu so bila naša letovišča in zdravilišča v Jugoslaviji, posebno pa

v Sloveniji, skoro prazna, najbolj pa se je opažalo, da je manj-kalo domačinov. Da se v letošnjem letu vsaj deloma prepreči slični pojav, se je ustanovil konzorcij, ki bi s pomočjo ministrstva za socialno zdravje in politiko izdajal brezplačno ilustrirano »Revijo za propagando prirodnih lepote zdravilišč, kopališč in drugih krajev v naši državi«, ki ima namen, da vse nižje sloje naše države informira popolnoma točno in brez katerih si koli stroškov o vseh pogojih in cenah posameznih zdravilišč in letovišč. Revija bo izhajala samo v spomladanskih in poletnih mesecih in se bo vsem javnim lokalom, kavarnam in hotelom pošiljala brezplačno ter bo tako vsakemu na razpolago. Redakcija te revije se nahaja v Zagrebu, Vel. A. ulica št. 12, parter.

**Protest združenih gospodarskih krogov v Zagrebu.** Koncem meseca januarja se je vršila v prostorih Zbornice za trgovino, obrt in industrijo anketa glede načrta o novem zakonu o pobijanju špekulacije z življenskimi potrebščinami. Na anketi so bile zastopane skoro vse zbornice, kakor nebroj gospodarskih korporacij in organizacij. Po izčrpnem referatu generalnega tajnika g. dr. A. Čuvaja, v katerem je stvarno kritiziral načrt proti draginjskemu zakonu in dokazal, da bi vlada s takim zakonom dosegla ravno nasprotno kar namerava, ker bi legalno trgovstvo in obrtnišstvo izpodrili enodnevni špekulanti, kateri nimajo ničesar izgubiti, ker vršijo rgovske posle smo takrat, kadar je ugoden dan, drugače pa se skrjejo v privatno življenje in vživajo na nerejelen način pridobljeno premoženje.

**Novi predpisi za krošnjarstvo.** Minister za trgovino in industrijo je izdal za krošnjarstvo nove predpise. Ker po večini krošnjarstvo tvori konkurenco trgovskemu stanu ravno vsled majhnih režijskih stroškov, je čisto jasno, da novi predpisi za krošnjarstvo ne zadovoljujejo popolnoma trgovski stan.

Vsled moderne, vsem higijenskim predpisom odgovarjajoče kuhinje, je vodstvo restavracije možno aranžirati večje pojedine in bankete, kakor so običajni ob prilikah velikih društvenih in privatnih slavnosti, posebno pa še pri ženitovanjskih svatbah.

**Delo »Hrvatskega Radiše« v l. 1925.** Pred nami ležijo podatki o delu »Hrvatskega radiše« v l. 1925. Iz obvestila, ki ga je predložil Upravni odbor glavni skupščini, povzemamo sledeče: Za nameščenje se je prijavilo v l. 1925 skupaj 1224 dečkov, od katerih so imeli 1102 potrebne predpogoje, dočim je bilo na razpolago 1336 služb. Nameščenih je bilo v tem letu 828 dečkov, od katerih je bilo v tem letu odšlo 30 v inozemstvo. Vsi dečki so večinoma iz najsiromašnejših rodbin in sicer jih je 30 brez roditeljev, 585 jih je prineslo dokaze o siromaštvu, 610 dečkov je sinov težakov, delavce in kmetov, a drugi so iz manj premožnih meščanskih krogov. Nameščeni so v 56 različnih obrtih in so doma iz Hrvatske, Medjumurja, Dalmacije, Bosne, Hercegovine in Istre. Društvo je imelo 323.032.20 Din stroškov. Članov je imelo društvo doma 12.777 in v Ameriki 522. Društvenih organizacij je v domovini 481 in v Ameriki 79, torej 560 organizacij skupaj. Od začetka društvenega delovanja do konca l. 1925 je prešlo skozi društvo 9091 dečkov in se je rešilo 11.497 dopisov. Uspehi v l. 1925 je povoljen. Kdor pozna pošteno in trudapolno delo »Hrvatskega Radiše«, bo zadovoljen z uspehom in bo podpiral društvo tudi v letu 1926, da bo lahko nadaljevalo svoj posel.

*Naročajte*

**,Jugoslovanskega Obrtnika!'**